

آزمون ۷ از ۱۰

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دهم - مرحله هفتم
(۱۴۰۱/۱۲/۰۵)

ادبیات و علوم انسانی (دهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

ریاضی و آمار (۱)

۱. گزینه ۳ درست است.

با توجه به صورت سؤال سن مریم برابر $\frac{1}{4} \times 24 = 6$ است. اگر سال مورد نظر را با x نمایش دهیم، داریم:

$$\frac{1}{2}(24+x) = 6+x \xrightarrow{\times 2} 24+x = 12+2x \Rightarrow x = 12$$

۲. گزینه ۱ درست است.

می‌دانیم معادله درجه دوم ریشه مضاعف دارد، هرگاه $\Delta = 0$ باشد؛ بنابراین:

$$(x-1)^2 = a+1 \Rightarrow x^2 - 2x + 1 - a - 1 = 0 \Rightarrow x^2 - 2x - a = 0$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = (-2)^2 - 4(1)(-a) = 0 \Rightarrow 4 + 4a = 0 \Rightarrow a = -1$$

۳. گزینه ۲ درست است.

با توجه به قضیه فیثاغورث داریم:

$$100 = (x+1)^2 + (x-1)^2 \Rightarrow 100 = x^2 + 2x + 1 + x^2 - 2x + 1$$

$$\Rightarrow 2x^2 = 98 \Rightarrow x^2 = 49 \Rightarrow x = \pm 7 \xrightarrow{x > 0} x = 7$$

$$x-1 = 6, x+1 = 8 \Rightarrow S = \frac{1}{2} \times 6 \times 8 = 24$$

۴. گزینه ۴ درست است.

$$R(x) = 125x \Rightarrow P(x) = R(x) - C(x) = 125x - (3000 + 25x) = 100x - 3000$$

۵. گزینه ۴ درست است.

با جایگذاری $x = 2$ داریم:

$$\frac{2}{a-2} + \frac{a+2}{2} = \frac{a^2}{4} \Rightarrow \frac{4+a^2-4}{2(a-2)} = \frac{a^2}{4} \Rightarrow 4a^2 = 2a^2(a-2) \Rightarrow a = 4$$

۶. گزینه ۱ درست است.

رابطه تابع است هرگاه مؤلفه‌های اول برابر باشند، مؤلفه‌های دوم نیز برابر باشند؛ بنابراین طبق $(3, 4)$ و $(3, 4b)$ داریم:

$$4b = 4 \Rightarrow b = 1 \Rightarrow (1, 2a-1) = (b, 5) = (1, 5) \Rightarrow 2a-1 = 5 \Rightarrow 2a = 6 \Rightarrow a = 3$$

$$\Rightarrow a - b = 3 - 1 = 2$$

۷. گزینه ۳ درست است.

$$f(\sqrt{5}) = \sqrt{(\sqrt{5})^2 + 4} = \sqrt{5+4} = 3, g(\sqrt{3}) = (\sqrt{3})^2 - 3 = 3 - 3 = 0$$

$$\Rightarrow f(\sqrt{5}) + g(\sqrt{3}) = 3 + 0 = 3$$

۸. گزینه ۲ درست است.

$$f(2) = (2)^2 - \frac{3}{2} = 4 - \frac{3}{2} = \frac{5}{2}, f(3) = (3)^2 - \frac{3}{2} = 9 - \frac{3}{2} = \frac{15}{2},$$

$$f(\sqrt{2}) = (\sqrt{2})^2 - \frac{3}{2} = 2 - \frac{3}{2} = \frac{1}{2}, f(\sqrt{3}) = (\sqrt{3})^2 - \frac{3}{2} = 3 - \frac{3}{2} = \frac{3}{2} \Rightarrow R_f = \left\{ \frac{5}{2}, \frac{15}{2}, \frac{1}{2}, \frac{3}{2} \right\}$$

۹. گزینه ۱ درست است.

ضابطه تابع خطی به صورت $f(x) = ax + b$ است؛ بنابراین:

$$\begin{cases} f(4) = -1 \Rightarrow 4a + b = -1 \\ f(3) = 2 \Rightarrow 3a + b = 2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 4a + b = -1 \\ 3a + b = 2 \end{cases} \Rightarrow a = -3, b = 11$$

$$f(x) = -3x + 11 \Rightarrow f\left(\frac{5}{3}\right) = -3\left(\frac{5}{3}\right) + 11 = -5 + 11 = 6$$

۱۰. گزینه ۲ درست است.

$$P(x) = R(x) - C(x) = 7 \cdot x - 4 \cdot x^2 - 5 \cdot x + 10 = -x^2 + 2 \cdot x - 3$$

عبارت فوق، معادله سهمی است؛ بنابراین برای به دست آوردن ماکزیم سود باید طول رأس تابع را بیابیم:

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{-2}{-2} = 1$$

پس به ازای فروش ۱۰ کفش تولیدی به سود ماکزیم می‌رسد.

$$P(10) = -100 + 20(10) - 30 = 70$$

بنابراین بیشترین سود، مقدار ۷۰ تومان است.

۱۱. گزینه ۳ درست است.

معادله خطی که از نقاط $A = (1, 4)$ و $B = (3, 2)$ می‌گذرد دارای شیب زیر است:

$$m = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{2 - 4}{3 - 1} = \frac{-2}{2} = -1$$

$$y - y_A = m(x - x_A) \Rightarrow y - 4 = -1(x - 1) \Rightarrow y = -x + 5$$

۱۲. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

نسبت قد افراد کمیته نسبتی و رتبه کنکور افراد کیفی ترتیبی و نمره آزمون کمیته فاصله‌ای و مدت زمان شرکت در آزمون کمیته نسبتی و گروه خونی افراد کمیته اسمی است. بنابراین گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ غلط است.

۱۳. گزینه ۳ درست است.

مراحل زندگی یک فرد و میزان تحصیلات افراد متغیرهایی کیفی ترتیبی هستند. میزان آلودگی هوا متغیری کمی است. منظور از نوع آلاینده، موادی مانند مونوکسید کربن و ... است بنابراین کیفی اسمی است.

۱۴. گزینه ۱ درست است.

اطلاعات مربوط به میزان بارندگی در سال‌های اخیر در سامانه هواشناسی موجود است. بنابراین با استفاده از داده‌های موجود یعنی روش استفاده از دادگان می‌توان میزان بارندگی را بررسی کرد.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

در معادله سهمی اگر ضریب x^2 منفی باشد، عرض سهمی بیشترین مقدار تابع است. بنابراین ابتدا با استفاده از $x = -\frac{b}{2a}$

طول سهمی را به دست می‌آوریم:

$$x = -\frac{b}{2a} = -\frac{4}{2a} = -\frac{2}{a}$$

با جایگذاری در معادله سهمی داریم:

$$y = a\left(-\frac{2}{a}\right)^2 + 4\left(-\frac{2}{a}\right) + 3 = \frac{4}{a} - \frac{8}{a} + 3 \Rightarrow -\frac{4}{a} + 3 = 47 \Rightarrow -\frac{4}{a} = 44 \Rightarrow a = -\frac{4}{44} = -\frac{1}{11}$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۴ درست است.

الف) کارآفرینان موفق «تیزبین» هستند؛ به این معنی که فرصت‌های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند. (صفحه ۶)

ب) یکی از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری افراد، «بی‌صبری زیاد» است؛ مانند اینکه افراد به‌جای صبر در تحصیل و یادگیری و بهره‌مندی از منافع آتی آن، سراغ کارهای کم‌ارزش آتی می‌روند و یا برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بار بدهی می‌روند. (صفحه ۳۲)

ج) امروزه پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که در دست افراد یا در حساب آن‌ها است، پشتوانه‌ای جز «قدرت اقتصادی» کشور ندارند. (صفحه ۹۷)

(فصل اول، درس اول - ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق - درس سوم - چرا برخی مردم تصمیمات غیرمنطقی می‌گیرند؟ - فصل سوم، درس نهم - پول چیست؟)

۱۷. گزینه ۳ درست است.

الف) محل تلاقی و برخورد دو منحنی عرضه و تقاضا نشان‌دهنده نقطه تعادل، قیمت و مقدار تعادلی است؛ بنابراین نقطه (N) نقطه تعادلی است.
ب) مقدار و قیمت تعادل در نقطه تعادلی، یعنی در نقطه (N) تعیین می‌شود؛ بنابراین مقدار تعادلی ۶۰۰ کیلو و قیمت تعادلی برابر ۲۵۰ ریال است.
ج) در سطح قیمت‌های کمتر از قیمت تعادلی، یعنی در موقعیت B شاهد فزونی تقاضا بر عرضه یعنی «مازاد تقاضا» هستیم. در سطح قیمت‌های بالاتر از سطح تعادلی، یعنی در موقعیت A شاهد فزونی عرضه بر تقاضا یعنی «مازاد عرضه» هستیم. (صفحه ۵۳) (فصل دوم، درس پنجم - تعادل در بازار)

۱۸. گزینه ۱ درست است.

برای پیدا کردن جمعیت شاغل، ابتدا باید جمعیت بیکار را به دست آوریم و سپس از جمعیت فعال، کم کنیم:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵ سال و بالاتر}}{\text{جمعیت فعال ۱۵ سال و بالاتر}} \times ۱۰۰$$

$$\frac{۲۰}{۱۰۰} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{۲۸,۰۰۰,۰۰۰} \rightarrow \text{جمعیت بیکار} = \frac{۲۰ \times ۲۸,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰۰} = ۵,۶۰۰,۰۰۰ \text{ نفر}$$

$$\text{جمعیت بیکار} + \text{جمعیت شاغل} = \text{جمعیت فعال}$$

$$۲۸,۰۰۰,۰۰۰ + ۵,۶۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت شاغل}$$

$$\text{جمعیت شاغل} = ۲۲,۴۰۰,۰۰۰ \text{ نفر}$$

(صفحه ۸۶) (فصل سوم، درس هشتم - نرخ بیکاری)

۱۹. گزینه ۳ درست است.

در فضای جهانی، اقتصاد «تک‌محصولی»، اقتصادی شکننده و آسیب‌پذیر است؛ زیرا در مواقع بحرانی امکان تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری مقابل تکانه‌ها، مشکلات و تحریم‌ها را ندارد. (صفحه ۷۶) (فصل دوم، درس هفتم - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)

۲۰. گزینه ۲ درست است.

الف) گاهی علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است. فزونی تقاضا بر عرضه، به‌صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند. همچنین اگر افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید هماهنگ نباشد، می‌تواند سبب بروز تورم شود. زمانی که کشور گرفتار تورم می‌شود، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان «سیاست پولی انقباضی» را اعمال می‌کند. (صفحه ۱۰۳)

ب) در دوران پهلوی با افزایش درآمدهای نفتی، دولت به اجرای طرح‌های عمرانی متعدد پرداخت و به این ترتیب بخشی از درآمدهای نفتی کشور، صرف ساخت‌وساز شد و کارخانه‌ها و مؤسسات بسیاری شکل گرفت. (صفحه ۱۰۹)

(فصل سوم، درس نهم - علل تورم و نقش دولت - درس دهم - مسیر تاریخی اقتصاد ایران)

۲۱. گزینه ۲ درست است.

الف) حرکت از نقطه «ب» به «ه» منجر به افزایش تولید کالای Y به اندازه ۳۰۰ واحد «۱۰۰ - ۴۰۰» می‌شود. (صفحه ۳۷)
 ب) تولید در تمام نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید به دلیل عدم استفاده بهینه و حداکثری از منابع تولید، ناکارا است؛ بنابراین تولید در نقطه «ز» ناکارا است. (صفحه ۳۹)
 ج) نقاط بیرون از منحنی مرز امکانات تولید برای یک اقتصاد به دلیل نداشتن ظرفیت‌های تولید، غیرقابل دسترس هستند؛ بنابراین تولید در نقطه (ح) قابل دسترس نیست. (صفحه ۳۸) (فصل اول، درس چهارم - الگوی مرز امکانات تولید - کارایی و ناکارایی)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

اولین و مهم‌ترین هدف مالیات، افزایش درآمد دولت است. هدف این است که درآمد دولت تا حدی بالا برود که عملکردش مؤثر واقع شود. (صفحه ۶۰)
 می‌توان گفت «مالیات بر درآمد اشخاص»، مهم‌ترین نوع مالیات است. (صفحه ۶۱) (فصل سوم، درس ششم - مالیات‌ها - انواع مالیات‌ها)

۲۳. گزینه ۱ درست است.

الف) در بازار عوامل تولید، خانوارها صاحبان عوامل تولید و عرضه‌کننده آن هستند و بنگاه‌ها برای تولید کالا و خدمات، منابع را از خانوارها خریداری می‌کنند و تقاضاکننده آن هستند. (صفحه ۴۸)
 ب) «تولید ناخالص داخلی» یا «درآمد سرانه» کشورها، معیاری برای رتبه‌بندی آن‌ها از نظر فقر است. (صفحه ۸۹) (فصل دوم، درس پنجم - جریان چرخشی ساده - فصل سوم، درس هشتم - بیکاری و رکود چه پیامدهایی دارد؟)

۲۴. گزینه ۴ درست است.

برای محاسبه هزینه سبد بازار در سال ۱۴۰۰، کافی است از رابطه شاخص قیمت مصرف‌کننده یا cpi استفاده و هزینه سبد بازار در سال ۱۴۰۰ را به عنوان مجهول محاسبه کنیم:

$$cpi = \frac{\text{هزینه سبد بازار در سال } ۱۴۰۱ - \text{هزینه سبد بازار در سال } ۱۴۰۰}{\text{هزینه سبد بازار در سال } ۱۴۰۰} \times ۱۰۰$$

$$\frac{۲۵}{۱۰۰} = \frac{۳,۰۰۰,۰۰۰ - X}{X} \rightarrow ۲۵X = ۳,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰X \rightarrow X = ۲۴,۰۰۰ \text{ تومان}$$

(صفحه ۱۰۱) (فصل سوم، درس هشتم - چگونه نرخ تورم را محاسبه می‌کنند؟)

۲۵. گزینه ۱ درست است.

دولت سالیانه بخشی از درآمد مورد نیاز خود را از طریق ایجاد بدهی، تأمین می‌کند؛ یعنی از مردم قرض می‌گیرد و یا آن‌ها را در طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری‌های دولت، شریک می‌کند و از محل سود این طرح‌ها، سودی بین آن‌ها تقسیم می‌کند. (صفحه ۶۵) (فصل دوم، درس ششم - سایر درآمدهای دولت)

۲۶. گزینه ۴ درست است.

الف) نادرست است؛ زیرا انسان‌هایی که از راه نادرست کسب درآمد و ثروت می‌کنند، از آنجایی که معمولاً دست‌شان در روستاها و محله‌های کوچک زود رو می‌شود، به شهرهای بزرگ کوچ می‌کنند تا آسان‌تر به فعالیت خود بپردازند. (صفحه ۹)
 ب) درست است. (صفحه ۲۹)

ج) نادرست است؛ زیرا با افزایش درآمد مصرف‌کننده، تقاضا برای کالای پست کاهش می‌یابد. (صفحه ۵۱)

د) درست است. (صفحه ۶۳)

(فصل اول، درس اول - کسب درآمد حلال - درس سوم - هزینه‌های دررفته را فراموش کنید - فصل دوم، درس پنجم - کالای معمولی و پست را بشناسید - درس ششم - مالیات بر مصرف)

۲۷. گزینه ۲ درست است.

وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مانند دارو، غذا و محصولات کشاورزی، حوزه انرژی و صنایع دفاعی می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور شود. (صفحه ۷۵) (فصل دوم، درس هفتم - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

الف) اگر در جامعه ای میزان واقعی تولید در دوره ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد، می گوییم در آن جامعه، «رشد اقتصادی» صورت گرفته است. (صفحه ۱۱۷)

ب) به کالا و خدماتی که توسط افراد زیادی می تواند به صورت همزمان استفاده شود و شما نمی توانید مردم را از استفاده آن محروم سازید، «کالای عمومی» گفته می شود. (صفحه ۵۹)

ج) وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان با نام «استقلال اقتصادی» شناخت. (صفحه ۱۱۴)
(فصل دوم، درس پنجم - تعادل در بازار - درس ششم - ارائه کالای عمومی - فصل سوم، درس دهم - اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی - درس یازدهم - رشد اقتصادی)

۲۹. گزینه ۴ درست است.

گاهی دولت‌ها برای حمایت از صنایع داخلی خود و کاهش وابستگی اقتصادی به کشورهای دیگر، تعرفه‌های گوناگونی بر واردات برخی از کالاها وضع می کنند. (صفحه ۷۴) (فصل دوم، درس هفتم - دولت‌ها و تجارت بین الملل)

۳۰. گزینه ۲ درست است.

الف) بیکاری ساختاری ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطبیق مهارت‌ها، به وجود می آید.
ب) بیکاری اصطلاحی شامل کسانی می شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر، در جست‌وجو هستند.
ج) بیکاری دوره‌ای هنگام رکود اقتصادی رخ می دهد. شرکت‌های تولیدی به دلیل رکود، با کاهش تولید مواجه هستند؛ در نتیجه بخشی از نیروی کار خود را بیکار می کنند. (صفحه ۸۷) (فصل سوم، درس هشتم - انواع بیکاری)

علوم و فنون ادبی (۱)

۳۱. گزینه ۳ درست است.

چهار خطای متن و اصلاح آن‌ها:

صقاریان ← طاهریان * زبان درباری ساسانیان ← زبان درباری سامانیان * زبان غیرادبی ← زبان ادبی * شمال و شمال شرقی ← مشرق و شمال شرقی

۳۲. گزینه ۱ درست است.

متن داده شده از سفرنامه ناصر خسرو، مربوط به نثر دوره غزنوی و سلجوقی است؛ در صورتی که ویژگی‌های «بهره‌گیری کمتر از لغات عربی - ایجاز و اختصار در لفظ و معنا - تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی - کوتاهی جملات»، مربوط به نثر دوره سامانی هستند. ویژگی به کارگیری توصیفات پیچیده و غیرساده نیز، انحرافی و فاقد ارزش است.

۳۳. گزینه ۴ درست است.

توضیح آنکه گزینه یک مربوط به ویژگی فکری شعر سبک خراسانی است. گزینه دو، ویژگی ادبی شعر سبک خراسانی و دو گزینه دیگر، از جمله ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است که آنچه در گزینه پاسخ آمده، در سروده یافت نمی شود.

۳۴. گزینه ۲ درست است.

در گزینه پاسخ، «سعدی» از شعرای معروف سبک عراقی است.

۳۵. گزینه ۴ درست است.

لازم به توضیح است که نثر فنی بین سال‌های (۵۵۰ تا ۶۱۶ هـ.ق) و نثر مصنوع بین سال‌های (۶۰۰ تا ۱۲۰۰ هـ.ق) رواج داشته است.

۳۶. گزینه ۳ درست است.

در گزینه‌های یک و چهار، اثر منثور، مربوط به دوره غزنوی و سلجوقی است. در گزینه دو، ویژگی ذکر شده، مربوط به دوره غزنوی و سلجوقی است.

۳۷. گزینه ۲ درست است.

دوره زمانی سبک‌های دیگر:

بازگشت ← در تمام طول قرن سیزدهم * عراقی ← از قرن ششم تا قرن دهم * معاصر ← قرن چهاردهم

۳۸. گزینه ۱ درست است.

سجع‌ها در گزینه‌های دیگر متوازی و مطرف هستند و در گزینه‌های دیگر متوازی و مطرف؛ به شرح زیر:

(۱) کوتاه / نادان ← متوازن * خردمند / بلند ← مطرف

(۲) کجاوه / حجره ← مطرف * انیس / جلیس ← متوازی

(۳) نشاط / بساط ← متوازی * ملاعبت / مداعبت ← متوازی * کرد / گسترد ← مطرف

(۴) نخلبندی / شاهدی ← مطرف * دانه / فروشم ← مطرف * بستان / کنعان ← متوازی

۳۹. گزینه ۴ درست است.

بررسی ارکان سجع در هر گزینه:

(۱) گلیمی / دشمنی ← مطرف (ارزش موسیقایی متوسط) بخشبند / برانند ← متوازی (ارزش موسیقایی بالا)

(۲) گلیمی / همراهی ← مطرف (متوسط) بخشبند / نریند ← مطرف (متوسط)

(۳) گلیمی / هم‌نامی ← مطرف (متوسط) بخشبند / نباشند ← متوازی (بالا)

(۴) گلیمی / بزرگی ← متوازی (بالا) بخشبند / بجنگند ← متوازی (بالا)

۴۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی موارد گفته‌شده:

(۱) بیت فاقد اغراق است و واج‌آرایی (- ر د/ت) در آن به چشم می‌خورد.

(۲) هر دو مورد درست است. توجه: «هوای شیرین» به معنی «آرزوی شیرین» دارای حس‌آمیزی است.

(۳) «هوا» فاقد استعاره و «شیرین» به دو معنی ۱- خوب و دلچسب ۲- معشوقه خسرو، دارای ایهام است.

(۴) سروده فاقد سجع و حسن تعلیل است.

۴۱. گزینه ۳ درست است.

ارکان تشبیه در هر گزینه:

(۱) مشبه: اعضای کلیم * مشبه‌به: شمع * وجه‌شبهه: سر شود * ادات تشبیه: چون

(۲) مشبه ۱: کسان * مشبه‌به ۱: نی * وجه شبه ۱: نالان و ز دل تهی * ادات تشبیه ۱: چو / مشبه ۲: دوصد سرو روان *

مشبه‌به ۲: چنگ‌ها * وجه شبه ۲: خم شد * ادات تشبیه ۲: چون

(۳) فاقد وجه شبه و ادات تشبیه * مشبه: قامت * مشبه‌به: درخت

(۴) مشبه: دل شمع * مشبه‌به: پروانه * وجه شبه: بسوخت * ادات تشبیه: چو

۴۲. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های موجود:

مجاز: «سر» مجاز از موی سر

جناس ناهمسان: سر / بر

تشبیه: موی سرم چو درخت شکوفه‌دار سپید شد - غم چون میوه

استعاره: «درخت» در مصراع دوم استعاره از «زندگی» یا «موی سپید» است.

واج‌آرایی: در بیت واج‌آرایی «ر - ی - د» به چشم می‌خورد.

ایهام: «بر» به معنی ۱- محصول و ثمره ۲- کنار و نزدیک دارای ایهام است. بیت فاقد دو آرایه‌ی گزینه پاسخ است.

۴۳. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌های درست در هر بیت:

(۲) تشبیه: چمن حسن * جان‌بخشی: «ترگس» ویژگی انسانی دارد (عربده‌جویی).

(۳) تکرار: چه شد آن - عهد قدیم

۴) استعاره: درّ یتیم (مروارید گرانبها) استعاره از دانه‌های اشک است (توجه: «یتیم» فقط به یک معنی آمده است). بیت‌ها فاقد آرایه‌های دیگر هستند.

۴۴. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده:

۱) ایهام: دور از لب ... به معنی ۱- در فراق لب ... ۲- دور باشد از لب ... * استعاره: «شمع» استعاره و جان‌بخشی دارد. «آتش - آب» به ترتیب استعاره از «عشق - اشک» * تضاد: بین «آب و آتش» تضاد دیده می‌شود.

۲) استعاره: «ستاره» استعاره و جان‌بخشی دارد. بیت فاقد تضاد و ایهام است. (توجه: «شاهد» به معنی معشوق زیبارو - گواه می‌تواند سازنده ایهام باشد، ولی در این بیت فقط به معنی «گواه» آمده است.)

۳) بیت فاقد هر سه آرایه خواسته‌شده است. (توجه: «پرده» به معنی حجاب - نام دوازده آهنگ خاص می‌تواند سازنده ایهام باشد، ولی در این بیت فقط در معنی «نام دوازده آهنگ» آمده است.)

۴) استعاره: «گل» استعاره از محبوب زیبارو است. بیت فاقد تضاد و ایهام است.

۴۵. گزینه ۴ درست است.

هجاهای کشیده در مصراع اول هر بیت (به جز هجای آخر مصراع):

۱) بیم (۲) باد (۳) هشت (۴) پیش - دیم

توجه: هجای کشیده در انتهای مصراع‌ها، بلند محسوب می‌شود.

۴۶. گزینه ۳ درست است.

با توجه به وزن مصراع‌ها که از تکرار چهار بار (U--U) حاصل می‌شود به تقطیع هجایی هر مصراع می‌پردازیم:

۱) لا لِ اَز خَا | كِ جِ وَا نَان | مِی دَ مَد بَر | دَش تْ هَا مَوْن
- U - | U U - | - U - | - U -

۲) بَا دَ مِی پِن | هَان چُ اَخ گَر | عِشِ قِ رَا كَا | نَوْن بِ یَف رَوَز
- U - | - U - | - U - | - U -

۳) حَا لِ یَا پَا | مَا لَ مَز دَس | تِ پَ رِی شَان | رَو زِ گَا رِی
- U - | - U - | - U - | - U -

۴) تَا مَ گَر پی | رَا نَ سَر اَز | سَر بَ گِی رَم | نُ جِ وَا نِی
- U - | - U - | - U - | - U -

توجه: مواردی که در نظم و تکرار نوع هجاها، اختلافی مشاهده می‌کنید، جزء اختیارات شاعری محسوب می‌شوند که در سال‌های بعد خواهید آموخت.

۴۷. گزینه ۲ درست است.

اصلاح تقطیع هجایی گزینه پاسخ:

کین پَ رِی شَان مَو غَ زَا لَان رَا بَ سِی کَر دَم شَن بَا نِی

۴۸. گزینه ۱ درست است.

اصلاح موارد نادرست:

افسانه (U--U) * تدبیر (U--U) * سیاست (U--U)

۴۹. گزینه ۴ درست است.

نشانه‌های هجایی هر گزینه:

الف) -U|--U|--U|--U

ب) --U-|--U-|--U-|--U-

(ج) -U-|UU-|UU-

(د) -U--|U--|U--|U--

توجه: در مواردی، همزه حذف گردیده و از اختیارات شاعری استفاده شده است.

۵۰. گزینه ۳ درست است.

وزن گزینهٔ پاسخ از تکرار چهار بار (U--U) تشکیل شده است.

علت نادرستی گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های یک و دو، نادرست هستند؛ زیرا در انتهای مصراع به‌جای هجای بلند، هجای کشیده دارند و در عین حال وزن درست

هر یک، به ترتیب (U--U|U--U|U--U) و (U--U|U--U|U--U) است.

در گزینهٔ چهار، عدم حذف همزه داریم و وزن آن (U--U|U--U|U--U) است.

۵۱. گزینه ۳ درست است.

تقطیع هجایی بیت:

نَ	وَصْ	لَتْ	دِی	دِ	بُو	دَم	کَا	شْ	کِی	اِی	کُلْ	نَ	هَیجْ	رَا	نَتْ
کِ	جَا	نَمْ	دَرْ	جَ	وَا	نِی	سُو	خَتْ	اِی	جَا	نَمْ	بِ	قُرْ	بَا	نَتْ
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U

همان‌طور که مشخص است:

۱ و ۴) هر مصراع از چهار رکن چهار هجایی با وزن چهار بار تکرار (U--U) تشکیل شده است.

۲) سروده فاقد حذف همزه، ولی دارای تناسب و هم‌سویی وزن و عاطفه است (لحن روایی با وزن متناسب است).

۳) سروده دارای دو هجای کشیده و فاقد حذف همزه است.

۵۲. گزینه ۴ درست است.

اصلاح موارد نادرست:

۱) وزن و آهنگ به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند.

۲) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است.

۳) وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه، بار حماسی فضای شعر را غنی‌تر می‌سازد.

۵۳. گزینه ۲ درست است.

مفهوم هر یک از ابیات عبارت‌اند از:

۱) یگانگی عاشق با معشوق

بیت سؤال و گزینهٔ ۲) خوب و زیبا دیدن معشوق

۳) کسب صفای دل با راز و نیاز شبانه

۴) آرزومندی عاشق

۵۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم درست گزینهٔ پاسخ: نهی کردن از آزار دادن دیگران و مذمت آن.

۵۵. گزینه ۳ درست است.

مفهوم گزینهٔ پاسخ: «دل جایگاه تجلی انوار الهی» و مفهوم گزینه‌های غیر پاسخ: «حضور خداوند در پدیده‌های عالم»

جامعه‌شناسی (۱)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

کنش‌ها انواعی دارند؛ برخی مانند تفکر و تخیل کنش درونی محسوب می‌شوند؛ بنابراین فکر کردن درباره انتخاب هدیه برای

یک دوست، یک کنش درونی است. صفحه ۱۱

با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی ما به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود. در عین حال کنش اجتماعی تنها در حضور

فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. وقتی راننده پشت چراغ قرمز می‌ایستد، مقرراتی را رعایت می‌کند که مورد قبول دیگران

است؛ به همین دلیل کنش او اجتماعی است. به همین ترتیب، جمع‌آوری زباله‌های کوهستان اگر چه به صورت فردی انجام

پذیرد، اما یک کنش اجتماعی محسوب می‌شود که منافع آن متوجه همگان است. صفحه ۱۱

کنش به اراده انسان وابسته است، یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، انجام نمی‌شود؛ بنابراین فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب و گردش خون کنش محسوب نمی‌شوند. صفحه ۴

۵۷. گزینه ۱ درست است.

هنجار اجتماعی، شیوه انجام (نه عامل شکل‌گیری) کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. صفحه ۱۳

۵۸. گزینه ۲ درست است.

پدیده‌های اجتماعی به‌مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به‌وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا جایی ادامه می‌یابد که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند؛ درحالی‌که می‌دانید پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش‌های افراد هستند، ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند. صفحه ۱۴

۵۹. گزینه ۱ درست است.

جهان اجتماعی و نظم آن تکوینی نیست، بلکه اعتباری است. یعنی با آگاهی و اراده انسان‌ها شکل می‌گیرد. علاوه بر این، آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست، بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است. صفحه ۱۹

۶۰. گزینه ۴ درست است.

جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد. ... هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی آن فرو می‌ریزد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود. صفحه ۲۰

زلزله یا خشکسالی (همچنین سردسیر بودن یک منطقه) با اینکه پدیده‌های طبیعی‌اند، تأثیرات تعیین‌کننده‌ای در کنش‌های اجتماعی انسان‌ها دارند. انسان‌ها برای مقابله با زلزله و خشکسالی (سرما‌فراگیر) قواعد خاصی وضع می‌کنند و کنش‌های مناسبی انجام می‌دهند. صفحه ۲۲

۶۱. گزینه ۳ درست است.

دربرهه مقایسه جهان اجتماعی و موجود زنده، لازم است به یک نکته بسیار مهم توجه کنیم که استفاده نادرست از مقایسه، آسیب‌های جبران‌ناپذیری دارد. یکی از استفاده‌های نادرست این است که صرفاً بر شباهت‌های پدیده‌های مورد مقایسه تأکید کنیم و تفاوت‌های آن‌ها را نادیده بگیریم. حتماً متوجه شده‌اید که ما در مقایسه جهان اجتماعی و موجود زنده، هم به تفاوت‌ها و هم به شباهت‌های آن‌ها توجه داریم. بنابراین باید از این اشتباه حذر کنیم که جهان اجتماعی و موجود زنده را کاملاً یکسان بینداریم؛ در حالی که تفاوت‌های آن‌ها بسیار عمیق‌تر است. صفحه ۲۶

۶۲. گزینه ۴ درست است.

مراسم نخل‌گردانی، پدیده‌ای عینی و در عین حال، خرد است. عدالت اجتماعی، پدیده‌ای ذهنی و نیز کلان است. علائم راهنمایی، پدیده‌ای عینی و در عین حال، خرد است. نظام آموزشی پدیده‌ای ذهنی و نیز کلان است. صفحات ۲۷ و ۲۸

۶۳. گزینه ۲ درست است.

تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود. صفحه ۳۶

هنگامی که چشم خود را بر جوامع دیگری می‌گشاییم که هم‌اینک در دیگر نقاط دنیا وجود دارند یا وقتی به تاریخ گذشته خود رجوع می‌کنیم و جهان خود را با آنان مقایسه می‌کنیم، به تنوع جهان‌های اجتماعی پی می‌بریم. صفحه ۳۵

تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد. صفحه ۳۷

۶۴. گزینه ۴ درست است.

در دیدگاهی که معتقد است جهان‌های اجتماعی، متنوع هستند هیچ‌یک از آن‌ها با حفظ هویت خود نمی‌تواند مسیر دیگری را ادامه دهد. سایر ویژگی‌ها مربوط به دیدگاهی است که نگاه خطی به تاریخ بشر دارد. صفحات ۳۸ و ۳۹

۶۵. گزینه ۳ درست است.

جهان اجتماعی با آگاهی و اراده افراد انسانی پدید می‌آید، ولی این پدیده پس از آنکه با کنش انسان تحقق پیدا کرد، پیامدها و الزام‌هایی را به دنبال می‌آورد که وابسته به قرارداد و اراده تک‌تک افراد نیست. صفحه ۴۲

۶۶. گزینه ۲ درست است.

هر جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های خود، افق‌ها و ظرفیت‌های جدیدی برای انسان فراهم می‌کند و ممکن است ظرفیت‌ها و توانمندی‌های دیگر بشر را نادیده بگیرد. صفحه ۴۴

جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علمی را که از روش‌های فرا تجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد. با افول این دسته از علوم، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری که پدیده‌های فراطربانند و با علوم تجربی قابل مطالعه نیستند، از دست می‌رود و داوری درباره این امور به تمایلات افراد و گروه‌های متفرقه سپرده می‌شود. صفحه ۴۹

۶۷. گزینه ۱ درست است.

اگر مردمی مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می‌دهند (بنابراین، مرز میان قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی براساس عمل مردم تغییر می‌کند). صفحه ۵۳

واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد. صفحه ۵۳

برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه همواره تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق بیشتر آرمان‌ها و ورود آن‌ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی را فراهم کنند. صفحه ۵۲

۶۸. گزینه ۱ درست است.

حق و باطل بودن ارزش‌ها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را با روش‌ها و علوم تجربی نمی‌توان شناخت. علوم مبتنی بر عقل و وحی دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند. صفحه ۵۴

حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها بر اساس آگاهی و جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود. صفحه ۵۶

حقایق هر چند خود ثابت‌اند، ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیرند. صفحه ۵۷

۶۹. گزینه ۳ درست است.

جهان متجدد به تناسب رویکرد این جهانی خود با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل گیرند؛ مانند فردگرایی، دم‌غنیمت‌شماری، انضباط، تبحر، تجمل‌گرایی، رفاه‌طلبی، مال‌اندوزی و صفحه ۶۹

فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می‌شود. صفحه ۷۶

۷۰. گزینه ۲ درست است.

هر چه قدرت اقناعی یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند. فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند. صفحه ۷۹

تاریخ (۱)

۷۱. گزینه ۲ درست است.

نظام سیاسی-اداری که داریوش یکم ایجاد کرد، به دو بخش تشکیلات اداری مرکزی و تشکیلات استانی یا ساتراپی تقسیم می‌شد. تشکیلات اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی و در پایتخت ساماندهی شده بود و اجزای اصلی آن را خزانه شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می‌دادند. (تاریخ دهم درس ۱۱ ص ۱۰۰)

۷۲. گزینه ۳ درست است.

در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد؛ سپس پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» (پنج‌جه) به آخر ماه دوازدهم افزودند. (تاریخ دهم درس ۲ ص ۱۵)

۷۳. گزینه ۴ درست است.

قضاوت رسمی، بیشتر بر عهده روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می‌شدند. روحانیون عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی، و قضات شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می‌کردند. (تاریخ دهم درس ۱۱ ص ۱۰۴)

۷۴. گزینه ۴ درست است.

نظام حکومتی اشکانیان مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه‌مستقل بود که به حکومت مرکزی اشکانی، مالیات و نیروی نظامی می‌داد. این نوع حکومت را ملوک‌الطوایفی خوانده‌اند. (تاریخ دهم درس ۱۰ ص ۹۳)

۷۵. گزینه ۲ درست است.

یکی از انسانی‌ترین و شکوه‌مندترین فتوحات تاریخ جهان، فتح مسالمت‌آمیز بابل توسط کوروش بزرگ در سال ۵۳۹ ق.م است. در این سال، مؤسس سلسله هخامنشی بدون جنگ و خونریزی وارد بابل شد. این لوح در سال ۱۸۷۹ م/ ۱۲۵۸ ش در بابل کشف شد و هم‌اکنون در موزه بریتانیا در لندن نگهداری می‌شود و آن را نخستین منشور حقوق بشر می‌دانند. (تاریخ دهم درس ۹ ص ۸۲ و ۸۳)

۷۶. گزینه ۱ درست است.

گام دوم فعالیت باستان‌شناسی، حفاری برای بیرون آوردن و نمایان کردن آثاری است که در دل خاک قرار گرفته‌اند. حفاری، یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان و نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؛ چراکه ممکن است با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود. (تاریخ دهم درس ۳ ص ۲۵)

۷۷. گزینه ۴ درست است.

مفرغ‌های لرستان، بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به‌شمار می‌روند. اشیاء و ظروف سنگ صابونی، از دیگر مصنوعات است که توسط مردم برخی سکونتگاه‌های کهن به‌ویژه جیرفت و تپه یحیی در استان کرمان، با مهارت و ظرافت تمام ساخته می‌شد. (تاریخ دهم درس ۸ ص ۷۴)

۷۸. گزینه ۳ درست است.

در شهرهای موهنجودارو و هاراپا چندین بنای عمومی (پرستشگاه، حمام، انبار غله و ...) نیز وجود داشت. این شهرها مجهز به شبکه فاضلاب بودند. (تاریخ دهم درس ۵ ص ۴۲ و ۴۳)

۷۹. گزینه ۲ درست است.

گاهی واژه تاریخ در نوشته‌ها و زبان علمی به‌کار می‌رود و منظور از آن، علم و روش علمی است که به‌وسیله آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند؛ مثلاً تاریخ روابط اقتصادی ایران و هند در دوران اشکانیان. (تاریخ دهم درس ۱ ص ۲)

۸۰. گزینه ۱ درست است.

سرزمین اصلی ایلامیان شامل جلگه خوزستان و مناطق کوهستانی زاگرس جنوبی و میانی بود. ... این تاخت‌وتازها، سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند. (تاریخ دهم درس ۸ ص ۷۶)

جغرافیای ایران

۸۱. گزینه ۴ درست است.

دریاچه سبلان از جمله دریاچه‌های دائمی در کشورمان است که در ناهمواری‌های شمال‌غرب کشور واقع شده است. آب این دریاچه در اغلب ماه‌های سال یخ بسته است. دریاچه‌های دائمی در ایران مربوط به آب‌وهوای مرطوب و نیمه‌مرطوب است. گزینه ۱ به‌دلیل درج نام اشتباه مکان دریاچه سبلان، نادرست است (در شمال‌غرب منطقه کوهستانی آذربایجان، کوه‌های مرزی ایران و ترکیه واقع شده است)؛ در گزینه ۲ مشخصاتی از دریاچه‌های فصلی مطرح شده است (در برخی ماه‌های سال، وسعت بیشتری دارند) و گزینه ۳ نیز مطالبی از دریاچه‌های فصلی را مطرح می‌کند (در سال‌های کم‌بارش و پربارش، به‌ترتیب وسعت آن‌ها کمتر و بیشتر می‌شود). جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۲۳ و ۵۶

۸۲. گزینه ۱ درست است.

کانون‌های دائمی، کانون‌های آبیگری هستند که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشند و حداقل در ۸ ماه از سال (حداکثر ۱۲ ماه از سال)، این بارش‌ها اتفاق بیفتند. اگر کانون‌های آبیگری در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن، جزو کانون‌های فصلی (فقط در فصل سرد سال بارش دارند) به‌شمار می‌روند. بنابراین عبارات «الف» و «د» به مفهوم درستی اشاره دارند و به‌ترتیب مربوط به کانون‌های آبیگری فصلی و دائمی هستند. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۴۹

۸۳. گزینه ۳ درست است.

به‌طور کلی براساس ویژگی‌های آب‌وهوای ایران، رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب، جریان یابند، مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود. همچنین رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر

طغیانی و اتفاقی، و مقدار آب آن‌ها در سال‌های مختلف، متفاوت است. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۴۸

۸۴. گزینه ۳ درست است.

آب‌وهوای نواحی کوهستانی دارای ویژگی‌هایی از جمله افزایش بارندگی و کاهش دما با افزایش ارتفاع، میانگین دمای پایین و بارندگی اغلب به‌صورت برف است. در کشور ما مناطق شمالی و شمال‌غربی به‌دلیل تشکیل رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس دارای این نوع آب‌وهوا (مطابق با نقشه صفحه ۴۱ کتاب درسی) هستند. این مناطق در فصل تابستان یا زمان فعالیت پرفشار جنب‌حاره در کشورمان دارای شرایط مطلوبی برای فعالیت‌های نظامی بوده و در فصل زمستان یا ورود توده هوای مرطوب غربی یا سودانی دارای شرایط نامطلوبی است. به‌طور کلی گزینه‌های ۱ و ۳ درست هستند، اما به‌دلیل اینکه در صورت سؤال به آب‌وهوای کوهستانی اشاره دارد، صرفاً گزینه ۳ به‌مطلب درستی اشاره دارد. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۳۷، ۳۹، ۴۱ و ۴۴

۸۵. گزینه ۴ درست است.

دما، بارش و فشار هوا از مهم‌ترین داده‌های هواشناسی هستند که در ایستگاه‌های هواشناسی سینوپتیک در نقاط مختلف کشور، همزمان با دستگاه‌هایی مانند دماسنج، باران‌سنج و فشارسنج اندازه‌گیری می‌شوند. داده‌های به‌دست‌آمده، در رایانه ذخیره می‌شود و سپس با تجزیه و تحلیل توسط اقلیم‌شناسان، نتیجه کار به‌صورت انواع نقشه با موضوعات مختلف آب‌وهوایی، به نمایش درمی‌آید. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۴۰

۸۶. گزینه ۴ درست است.

دشت‌ها سرزمین‌های هموار یا نسبتاً همواری هستند که حصار کوهستانی آن‌ها را فرا گرفته است و جلگه‌ها سرزمین‌های همواری هستند که از یک طرف به کوه‌ها و از طرف دیگر به دریاها و دریاچه‌ها منتهی می‌شوند. بنابراین هر دو پدیده، هموار هستند و در حصار کوه‌ها قرار دارند؛ با این تفاوت که جلگه‌ها از یک طرف به کوه و از طرف دیگر به دریا یا دریاچه ختم می‌شوند. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۳۰ و ۳۱

۸۷. گزینه ۲ درست است.

گل‌فشان‌ها و ناهمواری‌های مریخی هر دو در واحد جنوب‌شرقی کشورمان استقرار دارند و دارای چشم‌انداز بسیار زیبایی هستند. نکته‌ای که در این سؤال مطرح شده است، تقسیمات کشوری ایران است که نشان می‌دهد این دو پدیده که در یک ناحیه طبیعی واقع شده‌اند، در بیش از یک ناحیه سیاسی یا استان قرار دارند؛ به‌طوری که اگرچه هر دو در استان سیستان و بلوچستان به‌صورت مشترک وجود دارند، اما گل‌فشان‌ها در استان هرمزگان و ناهمواری‌های مریخی در استان کرمان نیز قرار گرفته‌اند. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۲۹

۸۸. گزینه ۲ درست است.

آب‌وهوا که تنوع آن تحت تأثیر موقعیت مطلق و عرض جغرافیایی قرار دارد، بر معماری تأثیرات زیادی دارد. در کشور ما به‌دلیل گوناگونی آب‌وهوا (عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه شمالی)، معماری‌های گوناگونی در نقاط مختلف کشور دیده می‌شود. در گذشته، مردم به تأثیر اقلیم بر ساختمان‌سازی توجه می‌کردند و به همین دلیل در داخل خانه‌های‌شان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کمتری هم مصرف می‌شد. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۱۴ و ۴۳

۸۹. گزینه ۴ درست است.

در مرحله جمع‌آوری اطلاعات یا گام سوم یک پژوهش، روش کتابخانه‌ای در تمامی پژوهش‌های علمی، مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ به‌طوری که در برخی از آن‌ها تمام تلاش پژوهشگر در کتابخانه صورت می‌گیرد (و فاقد روش میدانی است) و در برخی دیگر از پژوهش‌ها، بخشی از پژوهش در آنجا انجام می‌شود و بخشی دیگر به روش میدانی انجام می‌شود. بنابراین روش‌های میدانی شامل پرسش‌نامه، مشاهده و ... در تمامی پژوهش‌های علمی مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۱۱ و ۱۲

۹۰. گزینه ۱ درست است.

دید ترکیبی به‌معنای مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن‌ها در یک مکان است. توجه داشته باشید که در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند؛ به‌طور مثال در یک روستا به‌عنوان یک مکان، پدیده‌های طبیعی خاک، آب و پدیده‌های انسان‌ساخت، مانند سرمایه‌گذاری و نیروی انسانی ساده و ماهر بر روی یکدیگر اثر گذاشته و اثر می‌پذیرند؛ بنابراین نیازمند دید همه‌جانبه هستند. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۴ و ۷

منطق

۹۱. گزینه ۳ درست است.
دانش منطق علمی ابزاری است که در خدمت سایر علوم است. منطق همچون سیستم‌های کنترلی یک خودرو است که میزان بنزین، سرعت، حرکت و گرمای موتور را به ما نشان می‌دهد و یا مانند شاقول بنایی است که به‌کارگیری آن باعث پدید آمدن بنای فکری مستحکمی می‌شود، اما آجرها و مواد لازم برای ساختن این بنا را باید از علوم دیگر تهیه کرد. درس اول ص ۴
۹۲. گزینه ۳ درست است.
برای معلوم ساختن و روشن کردن یک تصدیق مجهول می‌توان از تصدیق‌های معلوم استفاده کرد که به این کار، استدلال می‌گویند. اگر چند تصدیق معلوم را کنار هم بگذاریم، ولی جزء مشترک یا همان حد وسط نداشته باشند، استدلالی تشکیل نمی‌شود. درس اول ص ۹
۹۳. گزینه ۱ درست است.
به الفظی که دارای معانی متعدد مطابقی باشند، مشترک لفظی می‌گویند و اگر در جمله‌ای به‌کار روند که مشخص و روشن نباشد کدام معنای آن مورد نظر است، می‌تواند منجر به مغالطه اشتراک لفظ گردد. برخی الفاظ علاوه بر معنای اصلی خود به‌عنوان اسم خاص نیز به‌کار می‌روند، مانند نرگس، باران، ایمان و ... که آن‌ها نیز مشترک لفظ محسوب می‌شوند. درس دوم ص ۱۳
۹۴. گزینه ۳ درست است.
در سایر عبارات، اشتراک لفظ به‌کار رفته است، ولی در این گزینه احتمال بروز مغالطه توسل به معنای ظاهری وجود دارد. کلاه بر سر گذاشتن، یک معنای مطابقی دارد و یک معنای التزامی (فریب دادن). درس دوم ص ۱۵
۹۵. گزینه ۴ درست است.
اگر مفهوم A و B دارای نسبت عموم و خصوص من‌وجه باشند، رابطه A با غیر B نیز من‌وجه خواهد بود. مثلاً رابطه ایرانی و دانش‌آموز عموم و خصوص من‌وجه است و رابطه ایرانی و غیر دانش‌آموز هم عموم و خصوص من‌وجه خواهد بود؛ زیرا بعضی ایرانی‌ها غیر دانش‌آموز هستند. بعضی ایرانی‌ها غیر دانش‌آموز نیستند و همچنین بعضی غیر دانش‌آموزها ایرانی هستند، بعضی غیر دانش‌آموزها ایرانی نیستند. درس سوم ص ۲۳
۹۶. گزینه ۱ درست است.
در تعریف مفهومی، با دسته‌بندی ویژگی‌های یک مفهوم و بیان ویژگی مشترک آن با سایر مفاهیم مشابه و ویژگی خاص آن، به تعریف مفهوم مورد نظر می‌پردازیم. درس چهارم ص ۳۱
۹۷. گزینه ۲ درست است.
اگر در تعریف جیوه بگوییم اسطقس، این لفظ روشن و واضح نیست و اسطقسی که هادی الکتریسته است، تنها جیوه را در بر نمی‌گیرد و فلزهای دیگر هم هادی الکتریسته هستند. درس چهارم ص ۳۵
۹۸. گزینه ۴ درست است.
طبق قاعده تداخل اگر جزئی صادق باشد، کلی به لحاظ صدق و کذب نامعلوم است و نمی‌توان به قطع و یقین قضیه کلی را صادق دانست. درس پنجم ص ۴۶- درس هفتم ص ۶۵
۹۹. گزینه ۲ درست است.
در قضیه آن‌ها به خانه رفتند، «رونده به خانه» محمول است. قضیه کتاب‌های این فروشگاه فلسفی هستند، قضیه‌ای محصوره است؛ زیرا موضوع آن که «کتاب‌های این فروشگاه» است، کلی است. اگر بگوییم «انسان نادان است»، این جمله قضیه‌ای موجه است؛ زیرا نادانی را به انسان به‌صورت ثبوتی نسبت داده‌ایم. درس ششم ص ۵۶
۱۰۰. گزینه ۲ درست است.
در این گزینه، هر دو قضیه شخصیه هستند. در گزینه ۱ و ۴ قضیه اول محصوره و دومی شخصیه است. در گزینه ۳ قضیه اول شخصیه و دومی محصوره است. درس ششم ص ۵۸
۱۰۱. گزینه ۲ درست است.
دو قضیه متداخل در کیفیت یا نسبت یکسان هستند، ولی یکی کلی و دیگری جزئی است؛ یعنی کمیت آن‌ها متفاوت است. دو قضیه متناقض هم کیفیت و هم کمیت آن‌ها متفاوت است. درس هفتم ص ۶۹

۱۰۲. گزینه ۴ درست است.

در عکس مستوی، یک قضیه با عکس خودش بررسی می‌شود، ولی در مربع تقابل رابطه دو قضیه با موضوع و محمول یکسان و تفاوت در سور و نسبت، با یکدیگر بررسی می‌شود. درس هفتم ص ۶۲

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

در تناقض رابطه دو قضیه به لحاظ صدق و کذب دوطرفه است، یعنی اگر قضیه اول صادق باشد، قضیه متناقض آن کاذب است و بالعکس. درس هفتم ص ۶۳

۱۰۴. گزینه ۴ درست است.

در گزینه ۲، مقدمه دوم کاذب است، ولی شرایط حد وسط رعایت شده است. در گزینه ۱ و ۳، شرایط اعتبار قیاس رعایت نشده است. درس هشتم ص ۷۴

۱۰۵. گزینه ۱ درست است.

در گزینه ۳، حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است. در گزینه ۴، محمول نتیجه که دارای علامت مثبت است، در مقدمه دوم منفی است. در گزینه ۲، حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است و در این گزینه، شرایط حد وسط رعایت شده است؛ زیرا در مقدمه اول «هر اسبی از حیوانات است»، یعنی «هر اسبی حیوان است». درس هشتم ص ۷۸ و ۷۹